

Antwoorden Consultatie Digitale Connectiviteit

Opgesteld door de leden van de beroepsvereniging VEMES (Vereniging Meetspecialisten Elektromagnetische Straling, zie www.vemes.nl), tevens de meetgroep van de Stichting EHS (Elektro Hyper Sensitiviteit, zie www.StichtingEHS.nl).

Geachte commissie,

Het is ons een genoegen u onderstaande reactie op de consultatie te kunnen sturen.

Onze meetspecialisten zien elektromagnetische straling als het asbest van de toekomst. Innovatie is pas echt geslaagd als de telecomsector de stralingsbelasting drastisch omlaag krijgt. Eens zal volgens ons blijken dat investeringen in veilige technieken, als glasvezel verbindingen en mogelijk LiFi, uiteindelijk de meest verstandige zullen zijn.

Wij kennen de gevaren van elektromagnetische straling uit de dagelijkse praktijk en willen u graag verder informeren .

We verwachten van u een antwoord dat deze informatie wordt meegenomen in de commissie voor 31 mei 2018. Daarnaast verwachten wij van u een antwoord op welke wijze onze motivatie is behandeld en welke besluiten hierover zijn genomen.

Mochten er vragen zijn dan zijn we graag bereid deze nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet.

VEMES, Vereniging van Meetspecialisten Elektromagnetische Straling

Han Vrijmoed (voorzitter VEMES)
info@bouwbiologie-zwolle.nl

8 april 2018

Trends

Ad 1). Wij missen de trend van de toenemende gevaren van elektromagnetische straling voor de volksgezondheid. Wij zien dat veel en steeds meer mensen ziek worden van elektromagnetische straling. Uit onderzoek blijkt dat 3 tot 6% van de mensen last heeft van elektrostress. Wij helpen hen hun leefomgeving stralingsarmer te maken en zodoende hun leven weer zo dragelijk mogelijk.

De kosten van ziekte en ziekteverzuim worden afgewenteld op de maatschappij, gemeenten, ziektekostenverzekeraars, bedrijven en individuen.

De telecom lobby vindt de winstgevendheid belangrijk en bekommert zich niet om de volksgezondheid. Zij verwijzen naar de ICNIRP richtlijnen en vinden dat als daar aan voldaan wordt zij verder geen verantwoordelijkheid dragen.

De Nederlandse Overheid als representant van de Nederlandse Bevolking faciliteert hierin de

industrie die middels deze ICNIRP richtlijnen vrijwaring krijgen van de gevolgen van de gezondheidsschade.

De ICNIRP richtlijnen hebben echter alleen betrekking op thermische effecten en gaan voorbij aan de biologische effecten die zich al bij veel lagere stralingsbelasting voordoen. De telecomsector bestrijdt de biologische invloed. Dat straling mensen ziek maakt is echter overduidelijk, want voor wie dat betreft geldt de regel 'straling weg, klachten weg'.

Spectrum

Ad 2 t/m 5). Het is nog onbekend wat de invloed van millimetergolven op de mens zal zijn. Niemand weet nog de consequenties over langere termijn. De telecomsector wilt graag de vrije hand hebben en niet gehinderd worden door bezwaarschriften van bezorgde burgers. Het huidige beleid, waarbij telecom maatschappijen bedongen hebben om vergunningsvrij antennemasten te plaatsen tot 5 meter boven het dak, heeft geleid tot een wildgroei aan antennes, welke zonder scrupules zelfs op of nabij zorginstellingen, scholen en midden in dichtbevolkte woonwijken worden geplaatst.

Lokaal beleid

Ad 6). Gemeentebesturen kennen hun gemeente beter dan provincies en het landelijk bestuur. Zij horen in samenspraak met de burgers te mogen beslissen over de plaatsing van masten en antennes.

Voor een eenduidige tariefstelsel valt wat te zeggen, maar ook voor onderhandelingsvrijheid.

Ad 7). Waarom moeten gemeentes landelijke ambities bevorderen die de volksgezondheid schaden? Laten ze liever alert zijn op wat elektromagnetisch straling aan gezondheidsklachten teweeg kan brengen.

Ad 8). Er moeten snel nieuwe normen komen die niet alleen rekening houden met de thermische effecten van elektromagnetische straling, maar ook de neurologische en biologische. Er zijn al duizenden onderzoeken uitgevoerd die aantonen dat er ernstige neurologische en biologische effecten zijn bij lage veldsterktes. Niet alleen op mensen maar ook flora en fauna.

Wij meetspecialisten van VEMES, maar ook de meeste andere, hanteren de z.g. SBM-2015* richtlijnen die in de praktijk en o.a. met medewerking van de Oostenrijkse artsenkamer zijn opgesteld.

* De SBM-2015 staat voor 'Standard der Baubiologische Messtechnik' versie 2015.

Wij pleiten ervoor dat niet het zendvermogen wordt gereguleerd, maar de totale immissie* van de opgestelde zendapparatuur in het publieke domein, gemeten in de woning niet hoger is dan $100 \mu\text{W}/\text{m}^2$.

Hoewel wij streven naar waarden $<10 \mu\text{W}/\text{m}^2$ voor verblijfplaatsen, denken wij dat de genoemde waarde nog mogelijkheden biedt de verblijfplaats af te scherm.

Vergelijkbaar met de geluidsnorm, rondom Schiphol en drukke wegen, horen dan huizen geïsoleerd te worden.

* Immissie is de werkelijke concentratie van straling op leefhoogte.

Daar komt bij dat bij het verstrekken van vergunningen voorbij wordt gegaan aan de Nederlandse Grondwet.

Artikel 10. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

Artikel 11. Onaantastbaarheid van het lichaam.

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

Artikel 12. Huisrecht, paragraaf 1

Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

Artikel 21. Milieu.

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22.1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.

Investeringsen

Ad 9). Het leggen van glasvezelverbindingen is te prefereren, is sneller te realiseren, biedt meer bandbreedte, geeft geen stralingsbelasting en is toekomstvaster dan 5G. Dit zou een primaire (nuts) voorziening moeten zijn. Gas, water, riool, elektra en telefonie zijn ook reeds aangelegd naar de onrendabele gebieden. De overheid zou een deel van de gelden van nieuwe licenties hiertoe kunnen inzetten. De infrastructuur is dan eigendom van de overheid (zie bijvoorbeeld ProRail met spoor infra), maar uiteenlopende providers kunnen hiervan gebruik maken. Als dat in incidentele gevallen niet lukt zijn draadloze verbindingen mogelijk. Hierbij moet eveneens goed gekeken worden naar de stralingsbelasting.

Ad 10). Er is vooral behoefte aan onafhankelijke voorlichting aan gemeentes en de burgers. De bewijslast wordt nu bij burgers gelegd om aan te tonen dat elektromagnetische straling schadelijk is.

Dit is omgekeerde bewijslast.

De telecomsector zaait twijfel en beweert dat niet wetenschappelijk bewezen is dat elektromagnetische straling schadelijk is (alleen in de wiskunde zijn bewijzen mogelijk). Er zijn al vele onafhankelijke wetenschappelijke studies uitgevoerd die effecten van mobiele zendtechnieken aantonen, hoewel er nog veel onderzoek naar de exacte werkingsmechanismen gedaan moet worden.

Niemand weet nog wat de gevolgen zijn over langere termijn. Vaak mede door lobby's werd pas na vele jaren gebruik de schadelijkheid duidelijk van o.a. roken, asbest, DDT, lood in o.a. benzine en verf, allerlei medicijnen (zoals Softenon, DES en de Diane-pil), Pcb's en Cfk's. Maatregelen kwamen te laat. B.v. bij asbest pas na 50 jaar en Röntgen straling pas na 60 jaar. Gebeurt dat nu weer met elektromagnetische straling? En wie draait dan op voor de schade?

Wij pleiten dan ook voor om een deel van de opbrengsten van de aanbestedingen van de licenties te storten in een fonds voor mensen die gezondheidsschade ondervinden als gevolg van elektromagnetische velden. Dit om incidenten als aardbevingen in Groningen, asbest en roken te compenseren.

Ad 11). 700 MHz dringt makkelijker door muren heen dan hogere frequenties. De vraag is of de stralingsbelasting door andere toewijzingen opnieuw gaat toenemen. Zo kan gepulste i.p.v. analoog gemoduleerde straling een grotere invloed hebben op personen met EHS. De eis tot dekking 'altijd en overal' betekent dat er haast geen enkele witte vlek meer in Nederland voor hen overblijft.

Wij pleiten ervoor dat niet de dekkingsgraad wordt gereguleerd, maar dat de totale immissie van opgestelde zendapparatuur, gemeten in de woning, niet hoger is dan $100\mu\text{W}/\text{m}^2$. Hoewel wij streven naar waarden $<10\mu\text{W}/\text{m}^2$ voor verblijfplaatsen, denken we dat de genoemde waarde nog mogelijkheden biedt de verblijfsruimte af te schermen. Vergelijkbaar met de geluidsnorm, rondom Schiphol en drukke wegen, horen dan huizen geïsoleerd te worden.

Ad 12). Waarom datasnelheid eisen van 30 Mbps download en 3 Mbps upload? Voor hoeveel extra straling zorgt dit? Gebruik liever zoveel mogelijk glasvezel verbindingen, die zijn sneller en veiliger.

Ad 13). De overheid heeft een faciliterende rol, maar hoort vooral de grondwet niet uit het oog te verliezen. De burger verwacht van de overheid dat die zorgt voor veiligheid.

Continuïteit

Ad 14 t/m 16). Crisismanagement is een technische en organisatorische aangelegenheid en op dit punt hebben wij geen suggesties. Wat ontbreekt is de aandacht voor privacy. Draadloze verbindingen zijn open en daardoor altijd kwetsbaarder (o.a. voor hacking, spoofing en jamming) dan bedrade.

Innovatie

Ad 17). De telecomsector is kapitaalkrchtig en kan prima voor zichzelf zorgen als het om innovatie gaat. Helaas geeft ze prioriteit aan nog meer geld binnenhalen en menselijk leed is hieraan ondergeschikt. Zij bestrijdt omwille van haar gewin dat de volksgezondheid in het geding is.

Wij weten beter en zien dagelijks de ellende van EHS om ons heen. Natuurlijk is het lastig om daar waar twee partijen het tegengestelde beweren om een van twee te geloven. In dat geval is het verstandig voorzorgsmaatregelen te treffen en niet af te wachten of zich een ramp gaat voordoen.

Pas het ALARA* principe toe. Better safe than sorry. Zo heeft de WHO elektromagnetische straling geclassificeerd als 'mogelijk kankerverwekkend'. Bescherm vooral de kinderen. In Franse scholen zijn mobieltjes wettelijk verboden.

* ALARA is een acroniem van "As Low As Reasonably Achievable" (= zo laag als redelijkerwijze haalbaar is). Het zogenaamde ALARA-principe is een beginsel uit de stralingsbescherming.

Gemeenten moeten er voor zorgen dat burgers zo lang mogelijk thuis kunt blijven wonen. Dat is geregeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015.

Kortom, niet de telecomsector heeft overheidssteun nodig om de stralingsbelasting verder te verhogen, maar de burger om die te verlagen.

Ad 18). 5G is sneller dan 4G. Als toepassingen worden sneller downloaden van films en virtual reality genoemd, maar hoeveel 5G bijdraagt aan het welzijn van de burger blijft voorlopig de vraag.

Ad 19). De overheid moet zich niet bang laten maken door lobby's die zeggen dat wij achterop raken als wij niet snel genoeg innoveren. Maatschappelijke relevantie betreft de veiligheid en welzijn van de burger en niet de behartiging van de financiële belangen van de telecomsector.